

Nedleggelse og sammenslåing av skoler - På godt eller vondt?

Yngve Söderholm-Nodland, prosjektmedarbeider/ - rådgiver, Norsk Tourette Forening

Liv Irene Nøstvik, daglig leder i Norsk Tourette Forening

Tekst: Yngve Söderholm Nodland og Liv Irene Nøstvik

I høst har det vært mye diskusjon i media om sammenslåinger og nedleggelse av skoler. Bakgrunnen for dette handler både om kommuneøkonomi og en demografisk utvikling som viser at elevtallet i mange kommuner vil falle i tiden fremover. Ifølge SSB vil befolkningen øke, og andelen innbyggere over 65 år blir større enn antall innbyggere i alderen 0-19 år. I sum fører dette til at det blir færre elever i mange kommuner, samtidig som eldreomsorgen trenger en større andel av kommunens budsjetter. Det er selvfølgelig usikkerheter knyttet til dette, men disse vil legge føringer for politiske vedtak i kommuner og fylkeskommuner fremover, som også kan følge sin egen befolkningsutvikling tett gjennom SSBs kommunedata.

På generelt grunnlag er det ikke mulig å slå fast om en nedleggelse av en konkret skole er riktig eller ikke, da dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Det som blir viktig er at politisk ledelse ikke bare vurderer økonomi og demografi, men også tar konsekvensene for elevene på alvor.

Et viktig aspekt i skolen er inkludering, som er hjemlet i opplæringslovens § 12-2 om retten til et trygt og godt skolemiljø.

Tidligere professor i utdanningsvitenskap ved universitetet i Waikato, New Zealand, David Mitchell fremhever på bakgrunn av en sam-

menligningsstudie noen faktorer i skolen som har mest påvirkning på inkludering.

Visjon

Handler om hvordan kommunen ønsker organisering av opplæringstilbudet

Plassering

Plasseres barna i hel klasse/gruppe, og inndeles det etter ferdighetsnivå? Forskjellige muligheter etter skolestørrelse

Ledelse

Om fordeling ressurser, kompetanseheving, timeplanfeste samarbeid

Aksept

Alle har sin naturlige plass i fellesskapet-inkludering

Tilpasset opplæring

Om å legge til rette for et godt psykososialt miljø, ha varierte og gode undervisningsmetoder, elevsamarbeid

Støtte/ inkluderende læringsmiljøer

Oppnås når alle pedagoger har tilgang til spesialpedagogisk kompetanse, og kan få hjelp til å gi alle elever et tilpasset tilbud

Ressurser

Om nok personale, kompetanse, tid, teknologi og materiell er på plass

Adgang

Om universell utforming av skolebygg slik at alle kan inkluderes

Endring av skolestruktur

Sammenslåinger av skoler kan føre til store enheter, som for en del elever kan oppleves som overveldende. Elever med TS har ofte behov for tydelige rammer og oversikt, noe som kan være enklere å legge til rette for når enhetene er små og mer oversiktlige.

På den annen side kan sammenslåing av enheter øke den totale kompetansen på TS og andre tilstander, og det kan bli et større rom for samarbeid og erfaringsutveksling i personalet. Økt kompetanse og flere ansatte som kan jobbe med faglig støtte og ITO er en fordel for elevene som trenger dette. Større enheter kan ha bedre ressurser til å ivareta elever med større behov, både ved at det er mer tilgjengelig ledelse, flere med spesialpedagogisk kompetanse, bedre fasiliteter og det er større mulighet for å få sendt ansatte på kurs/opplæring. Mobbing kan i noen tilfeller være enklere å skjule på en stor skole, men samtidig kan det være flere voksne til stede som kan følge med på elevene.

Ved nedleggelse av skoler vil reisevei kunne bli et relevant problem for en del elever, både med tanke på offentlig transport og tidsbruk. Når mindre skoler legges ned, vil det for mange elever medføre en reisevei som må foregå ved buss, og for en del elever med TS er offentlige transportmidler en stor utfordring. Videre er skolesituasjonen ofte krevende for mange elever med TS. En lengre skolevei, kan bety at skolehverdagen blir enda mer krevende og utmattende enn før.

Oppsummering

Det er ikke mulig å komme med konklusjoner når det gjelder skolestruktur i de enkelte kommuner. Det er viktig at man som foresatt engasjerer seg, f.eks. gjennom skolens FAU, lokale høringer og annet som kan påvirke valgene som foretas lokalt. Referansene nederst viser til ulike relevante kilder som kan være til hjelp.

Uansett bør det beste for elevene velges, og det kan i noen tilfeller være ny skolestruktur, mens i andre tilfeller ikke.

Referanser

1. SSBs befolkningsframskriving
<https://www.ssb.no/befolkning/befolkningsframskrivinger/artikler/nasjonale-befolkningsframskrivinger-2024>
2. Opplæringsloven
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2023-06-09-30>
3. Statped om inkludering i skolen
<https://www.statped.no/temaer/inkludering2/david-mitchells-ti-faktorer-i-skolen/>
4. Sammenheng mellom skolestørrelse og læringsutbytte og trivsel
https://www.utdanningsnytt.no/forskning-grunn-skole-laering/ideell-skolestorrelse-for-laeringsutbytte-er-500-700-elever/319358?fbclid=IwY2xjawGMCD-5leHRuA2FlbQIxMQABHYTPh24SNIGsjM_HOdc-SIZ8XzDaoLJNZPzIck-ky1vLFUxOaUsAfdRJDQ_aem_41A2Bdeq_q_oH9f7SbTzSQ
5. Udir: Nye ord og begreper i ny opplæringslov
<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/sko-le-og-opplaring/ny-opplæringslov/ord-og-omgrep/>

Individuelt tilrettelagt opplæring (ITO)

Erstatter det tidligere begrepet spesialundervisning.

Inndelt i tre forskjellige begreper:

Individuelt tilrettelagt opplæring. Tildeles elever i de tilfeller der eleven trenger dette for å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Personlig assistanse: når elever trenger en assistent for å kunne delta i opplæringen og få tilfredsstillende utbytte av denne.

Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler. En rett til å få de tilrettelegginger og hjelpemidler som eleven trenger for å kunne delta i opplæring, og få tilfredsstillende utbytte av denne.

Kilde: Utdanningsdirektoratet